

РЕЦЕНЗИЈА ПРИРУЧНИКА

Програм психосоцијалне подршке особама које се суочавају са неплодношћу *InsideMe*

Аутори: проф. др Милица Митровић, мср Мила Губеринић, мср Никола Ћириновић, проф. др Јелена Опсеница Костић, проф. др Ивана Јанковић, доц. др Миљана Спасић Шнеле, доц. др Милан Тренкић

Приручник *Програм психосоцијалне подршке особама које се суочавају са неплодношћу InsideMe* чији су аутори чланови тима пројекта *Криза идентитета жена које се суочавају са неплодношћу: мешовити методолошки приступ – InsideMe*, који је финасиран од стране Фонда за науку Републике Србије, представља значајан допринос стручној литератури из области очувања менталног здравља у животним околностима које су потенцијални узрок неразвијене кризе. Неплодност представља проблем који због своје распрострањености и комплексности, превазилази оквире медицинских услуга и интервенција те потреба за интеграцијом психолошке подршке у лечење постаје очигледна. Програм подршке описан у овом Приручнику представља, по трајању, темама и начину реализације примерен и адекватан вид подршке особама које се суочавају са инфертилитетом, јер се стиче утисак да представља праву меру интервенција и подршке између психотерапије, која би можда била на неки начин претерана интервенција и пружања информација кроз психоедукацију, што можда не би било довољно. Приручник може бити од користи пре свега психолозима и психотерапеутима који раде са особама које се суочавају са инфертилитетом.

Приручник садржи шест целина на педесетак страна текста А5 формата. Приручник овог обима пружа довољно информација о изворима потреба за осмишљавањем програма психосоцијалне подршке, аргументима за избор овакве форме програма подршке, као и информације о садржају вежби у оквиру сваког сусрета.

Прва две целине *Неплодност – проблем савременог човека* и *Зашто неплодност изазива кризу?* информисае читаоца о размерама проблема који све чешће постаје предмет научног интересовања, али и разматрања стручњака практичара како из области медицине, тако и из области менталног здравља. Све више је научних сазнања која показују да је неплодност више од медицинског стања и дијагнозе. Даље се читалац упознаје са аргументима зашто суочавање са неплодношћу представља неразвијну био-психо-социјалну кризу.

Следећа целина посвећена је разматрању психолошких консеквенци неплодности, попут емоционалних последица, доживљаја губитка контроле, ниског самопоштовања, промена у доживљају себе, социјалног повлачења, тешкоћа у сексуалном функционисању итд.

Наредна целина *Кратак преглед модела пружања психосоцијалне подршке особама које се суочавају са инфертилитетом* посвећена је кратком приказу промене модела пружања психолошке помоћи, од модела фокусираног на туговање до програма усмерених на стицање знања и вештина. Све ове промене доводиле су до промена начина рада и ангажовања психолога и осталих стручњака у области менталног здравља на клиникама за лечење неплодности.

Пета целина упознаје читаоца са пројектом *Криза идентитета жена које се суочавају са неплодношћу: Мешовити методолошки приступ – InsideMe*, који је финасиран од стране Фонда за науку. Аутори Приручника, чланови пројектног тима су наставници и сарадници Филозофског и Медицинског факултету Универзитета у Нишу. Даље, у оквиру ове целине, аутори износе сажет приказ неких од најзначајнијих налаза истраживања спроведених у оквиру пројекта и закључака који из њих произилазе, који су ауторима послужили као смернице у осмишљавању програма психосоцијалне подршке.

Следећи целина посвећена је опису Програма психосоцијалне подршке особама које се суочавају са неплодношћу InsideMe. Програм спада у групне психоедукативне програме, при чему је реч о групи затвореног типа. Циљ програма јесте стицање знања и вештина који су неопходни за излагање на крај са кризом коју суочавање са неплодношћу изазива. У оквиру ове целине аутори описују најпре структуру групе и динамику сусрета, аргументујући сваку одлуку која се тиче величине и састава групе, трајања једног сусрета и укупног броја сусрета. Програм подразумева пет сусрета у трајању од 120 минута, намењен је особама које се суочавају са инфертилитетом, при чему би се приликом формирања групе водило рачуна о хомогености групе по питању овог проблема и дужине лечења. Следеће, аутори описују иницијални интервју који претходи првом сусрету тј. наводе циљеве иницијалног интервјуа – упознавање потенцијалних чланова групе, упознавање проблема, информисање о програму психосоцијалне подршке, искључивање присутности теже психопатологије код чланова (депресија, психоза или гранични поремећај личности), потписивање информисане сагласности и попуњавање батерије тестова.

Следи опис сваког сусрета. Аутори наводе циљеве сваког сусрета и вежбе и активности којима је планирано остваривање наведених циљева. Сваки сусрет започиње активношћу или вежбом чији је циљ упознавање чланова групе и загревање за рад и завршава се вежбом чији је циљ релаксација и забава.

Први сусрет *Моја репродуктивна прича* посвећен је изградњи сигурне и колаборативне атмосфере, сагледавању сопствене репродуктивне приче и упознавању са репродуктивном причом осталих учесника уз издвајање заједничких елемената у причама. Други сусрет *Емоције – боје мог живота* посвећен је учењу вештина препознавања и разумевања емоција и самим тим повећању емоционалне регулације. Трећи сусрет *Мислим и само постојим* посвећен је раду на когнитивном нивоу, при чему се кроз технике когнитивног дифузионирања оставарује дистанца у односу на садржај мисли. Четврти сусрет *Ја и други* има за циљ евалуацију социјалне подршке, идентификовање доступних социјалних ресурса и увежбавање асертивног одговора у ситуацијама у којима су угрожена лична права саговорника. Пети сусрет *Вредности као путоказ живота* посвећен је сагледавању сопствених вредности и изради плана активности које ће особу довести до испуњења циљева сагласних њеним вредностима. Последњи сусрет завршава се евалуацијом програма и поновним попуњавањем упитника.

У Приручнику *Програм психосоцијалне подршке особама које се суочавају са неплодношћу InsideMe* се на јасан начин описује вид психосоцијалне подршке која се све чешће од стране

особа које се суочавају са проблемом неплодности идентификује као неопходна. Аутори аргументију сваку одлуку у процесу осмишљавања програма. Приказан садржај је посебно вредан за стручњаке из области менталног здравља који раде са популацијом која се суочава са неплодношћу, као и особама које се суочавају са животним околностима изазовним за ментално здравље, јер нуди интеграцију бројних вежби и задатака које имају за циљ стицање вештина когнитивно-емоционалне регулације и превладавања, вештина комуникације и повећања психолошке флексибилности што заједно доприноси смањењу дистреса. Узимајући све наведено у обзир са задовољством препоручујем Наставно-научном већу Филозофског факултета у Нишу да одобри публикавање Приручника *Програм психосоцијалне подршке особама које се суочавају са неплодношћу InsideMe*.

У Нишу, 30.09.2024.

Проф. др Бојана Цвејић

Департман за психологију

Филозофски факултет Универзитета у Нишу